

DIAGNOSTIKA A LIEČBA MNOHOPOČETNÉHO MYELÓMU

Suplementum 1

LEKÁRSKY OBZOR

Odborný časopis Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave

Vedúci redaktor:

Prof. MUDr. Miroslav Šašinka, DrSc.

Zástupca vedúceho redaktora:

MUDr. Radko Menkyna

Odborný redaktor:

Doc. MUDr. Štefan Hrušovský, CSc. Dr. SVS.

Výkonný redaktor:

MUDr. Mária Belovičová, PhD.

Redakčná rada: prof. MUDr. I. Riečanský, CSc. (predseda), doc. MUDr. K. Furková, CSc. (podpredseda), prof. MUDr. J. Breza, DrSc., doc. MUDr. D. Daniš, CSc., doc. MUDr. I. Erdelský, CSc., prof. PhDr. D. Farkašová, CSc., doc. MUDr. J. Hinšt, CSc., prof. MUDr. L. Kovács, DrSc., prof. MUDr. V. Krčméry, DrSc., prof. MUDr. P. Kukumberg, CSc., prof. MUDr. J. Látal, CSc., prof. MUDr. L. Lisý, DrSc., doc. MUDr. M. Májek, CSc., prof. MUDr. M. Pavlovič, CSc., prof. MUDr. I. Pecháň, DrSc., prof. MUDr. T. Šagát, CSc., prof. MUDr. J. Štencl, CSc., prof. MUDr. K. Trnavský, DrSc.

Vydáva Ministerstvo zdravotníctva SR a Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave v Zdravotníckom vydavateľstve Herba, spol. s r.o., Limbová 12, 833 03 Bratislava. Index. číslo 40341, Reg. číslo F7051, tel. 02/5477 6683

Adresa redakcie: Limbová 12, 833 03 Bratislava, ☎ 02/5936 9210, P.O. BOX 53, 837 53 Bratislava 37, e-mail: miroslav.sasinka@szu.sk

Tlač: Kníhtlač Gerthofer, Štruhárova 2, 900 51 Zohor. Vychádza 12 krát do roka. Cena jedného čísla 35,- Sk

Imprimovanie rukopisov. Číslo vyšlo v marci 2006.

Objednávky na predplatné prijíma: Zdravotnícke vydavateľstvo Herba, Limbová 12, 833 03 Bratislava, tel./fax: 02/5477 6683

DIAGNOSTIKA A LIEČBA MNOHOPOČETNÉHO MYELÓMU

Odporúčanie vypracované Českou myelómovou skupinou, Myelómovou sekcíou České hematologickej spoločnosti a expertmi zo Slovenskej republiky pre diagnostiku a liečbu mnohopočetného myelómu

Na vytvorení tohto odporúčania sa podieľali členovia skupiny CMG, ktorých uvádzame v abecednom poradí:

Prof. MUDr. Zdeněk ADAM, CSc., Interní hematooonkologická klinika, FN Brno
Doc. MUDr. Jaroslav BAČOVSKÝ, CSc., III. interní klinika, FN Olomouc
MUDr. Emília FLOCHOVÁ, Klinika hematológie a transfúziológie, MFN Martin
MUDr. Evžen GREGORA, Oddělení klinické hematologie, FN Královské Vinohrady
MUDr. Jaromír GUMULEC, Onkologické centrum J. G. Mendela, Nový Jičín
Doc. MUDr. Roman HÁJEK, Interní hematooonkologická klinika, FN Brno
Doc. MUDr. Ján HUDEČEK, CSc., Klinika hematológie a transfúziológie, MFN Martin
MUDr. Adriana KAFKOVÁ, Klinika hematológie a onkohematológie, FN Košice
MUDr. Petr KESSLER, Oddělení hematologie a transfuziologie, Nemocnice Pelhřimov
MUDr. Pavol KOTOUČEK, Klinika hematológie a transfúziológie, FNŠP Bratislava
Prof. MUDr. Ivan KOZA, DrSc., Oddelenie transplantácie kostnej drene, NOÚ Bratislava
MUDr. Vladimír KOZA, Hematologické oddělení, FN Plzeň
MUDr. Marta KREJČÍ, PhD., Interní hematooonkologická klinika, FN Brno
Prof. MUDr. Peter KUBISZ, DrSc., Klinika hematológie a transfúziológie, MFN Martin
MUDr. Ján LAKOTA, CSc., Oddelenie transplantácie kostnej drene, NOÚ Bratislava
MUDr. Peter LEMEŽ, CSc., Onkologické oddělení, Nemocnice Jihlava
MUDr. Vladimír MAJSNAR, PhD., Oddělení klinické hematologie, FN Hradec Králové
MUDr. Imrich MARKULIAK, Hematologické oddelenie, FNŠP Banská Bystrica
Doc. MUDr. Martin MISTRÍK, PhD., Klinika hematológie a transfúziológie, FNŠP Bratislava
Prof. MUDr. Miroslav PENKA, CSc., Oddělení klinické hematologie, FN Brno
MUDr. Luděk POUR, Interní hematooonkologická klinika, FN Brno
MUDr. Jiří ŘEZNÍČEK, Hematologicko-transfúzní oddělení, Nemocnice Ústí nad Orlicí
MUDr. Miroslava SCHÜTZOVÁ, Hematologické oddělení, FN Plzeň
MUDr. Jan STRAUB, I. interní klinika, VFN Praha
Prof. MUDr. Vlastimil ŠČUDLA, CSc., III. interní klinika, FN Olomouc
Doc. MUDr. Ivan ŠPIČKA, CSc., I. interní klinika, VFN Praha
Prof. MUDr. Elena TÓTHOVÁ, CSc., Klinika hematológie a onkohematológie, FN Košice
MUDr. Lenka WALTEROVÁ, Oddělení klinické hematologie, Nemocnice Liberec

DIAGNOSTIKA A LIEČBA MNOHOPOČETNÉHO MYELÓMU – ZDROJOVÉ ÚDAJE POUŽITÉ PRE ODPORÚČANIE ČESKEJ MYELÓMOVEJ SKUPINY, MYELÓMOVEJ SEKCIE ČESKEJ HEMATOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI A EXPERTOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE DIAGNOSTIKU A LIEČBU MNOHOPOČETNÉHO MYELÓMU

Obsah

1	Metodické postupy tvorby odporúčania	13
2	Epidemiológia	13
3	Najčastejšie prejavy choroby, ktoré sú indikáciou k ďalšiemu vyšetreniu	13
4	Vyšetrenie, ktoré by mal uskutočniť obvodný (praktický) lekár u chorých s vyššie uvedenými príznakmi, z ktorých vyplýva podozrenie na multipločetný myelóm	14
5	Rozsah vyšetrenia vykonávaných v špecializovaných centrách s cieľom potvrdiť či nepotvrdiť multipločetný myelóm a stanoviť jeho prognózu	14
5.1	Hematologické vyšetrenia	14
5.2	Základné biochemické vyšetrenia	14
5.3	Špeciálne vyšetrenia bielkovín	14
5.4	Zobrazovacie vyšetrenia	14
5.5	Morfologické a ďalšie vyšetrenia kostnej drene	15
5.6	Význam cytogenetického vyšetrenia pre prognózu	15
6	Určenie diagnózy a klinického štádia multipločetného myelómu	15
6.1	Určenie diagnózy	15
6.2	Určenie klinického štádia	16
7	Optimálna organizácia liečby pacienta s multipločetným myelómom – definícia centra, ktoré môže týchto pacientov liečiť	16
8	Indikácia na začatie liečby	16
8.1	Prehľad klinických skúseností	16
8.2	Odporúčanie indikácie na začatie liečby	17
9	Všeobecné informácie o liečbe multipločetného myelómu	17
10	Voľba úvodnej chemoterapie	19
10.1	Polychemoterapeutické režimy založené na alkylačných cytostatikách	19
10.1.1	Základná charakteristika týchto režimov	19
10.1.2	Odporúčanie pre aplikáciu polychemoterapeutických režimov s dominantným postavením alkylačných cytostatik	19
10.1.3	Poznámka k iniciálnej liečbe kombinovaným režimom s alkylačnými cytostatikami	20
10.2	Polychemoterapeutické režimy s dominantným postavením kortikoidov	20
10.2.1	Režim VAD (vinkristin adriamycin a dexametazón) a podobné režimy	20
10.2.2	Perorálny idarubicín a dexametazón	20
10.2.3	Odporúčanie pre režim VAD a podobné režimy	21
10.2.4	Poznámky k režimu VAD a podobným režimom	21
10.3	Vysoké dávky dexametazónu	21
10.3.1	Základné informácie k liečbe vysokými dávkami kortikoidov	21
10.3.2	Odporúčanie pre vysoké dávky dexametazónu	21
10.3.3	Poznámka k liečbe vysokými dávkami kortikoidov	21
10.4	Melfalan s, alebo bez prednizónu	22
10.4.1	Základné informácie o tejto liečbe	22
10.4.2	Odporúčanie pre aplikáciu melfalanu	22
10.5	Cyklofosamid s, alebo bez prednizónu	22
10.5.1	Základné informácie o monoterapii cyklofosamidom	22
10.5.2	Odporúčanie pre podávanie cyklofosfamidu v monoterapii	23
11	Vysokodávkovaná chemoterapia s transplantáciou autológnych krvotvorných kmeňových buniek	23
11.1	Základná informácia o vysokodávkovanej chemoterapii s autológnou transplantáciou krvotvorných kmeňových buniek	23
11.2	Odporúčanie pre vysokodávkovanú chemoterapiu s autológnou transplantáciou krvotvorných kmeňových buniek	24
12	Alogénna transplantácia krvotvorných kmeňových buniek	24
12.1	Základná informácia o liečbe s pomocou alogénnej transplantácie	24
12.2	Odporúčanie pre alogénnu transplantáciu	25
13	Interferón-alfa – jeho miesto v udržiavacej liečbe	25
13.1	Indukčná liečba interferénom-alfa	25
13.2	Udržiavacia liečba interferénom-alfa	25

13.2.1	Interferón-alfa v monoterapii	25
13.2.2	Kombinovaná udržiavacia liečba: interferón-alfa a kortikoidy	25
13.2.3	Zhrnutie uvedených informácií o interferóne-alfa	26
13.3	Nutnosť monitorovania vedľajších účinkov interferónu-alfa	26
13.4	Odporúčanie pre aplikáciu interferónu	26
14	Liečenie relabujúcej, alebo refraktérnej choroby	26
14.1	Primárna refraktérna choroba	26
14.2	Relabujúca/progredujúca choroba	26
14.3	Nové lieky v liečbe relapsu choroby	27
14.4	Talidomid	27
14.5	Bortezomib (Velcade)	29
14.6	Voľba liečebnej stratégie relapsu choroby	30
14.7	Odporúčané profylaktické opatrenia pri nových liekoch a predtransplantačné indukčné režimy s vysokodávkovanými kortikoidmi	31
14.7.1	Profylaktické opatrenia pre indukčné režimy s využitím vysokodávkovaného dexametazónu:	31
14.7.2	Profylaktické opatrenia pre režimy s talidomidom	31
14.7.3	Špecifické profylaktické opatrenia pre režimy s bortezomibom	31
14.8	Odporúčania pre liečbu primárnej refraktérnej alebo relabujúcej choroby	31
15	Liečba pacientov so zlyhaním funkcie obličiek	32
15.1	Základné epidemiologické a patofyziologické informácie	32
15.2	Iniciálna liečba pri renálnom zlyhaní a prípadnej hyperkalcémie	33
15.3	Výber chemoterapeutického režimu	33
15.3.1	Melfalan	33
15.3.2	Cyklofosfamid	33
15.3.3	Vinkristín, adriamycín a dexametazón	33
15.3.4	Idarubicín	34
15.3.5	Talidomid	34
15.3.6	Bortezomib	34
15.3.7	Bisfosfonáty	34
15.4	Odporúčanie pre voľbu chemoterapie pri zlyhaní obličiek	34
16	Profylaktické opatrenia	35
16.1	Trombembolické komplikácie	35
16.1.1	Základné informácie o tromboembolických komplikáciách u pacientov s mnohopočetným myelómom	35
16.1.2	Odporúčaná profylaxia tromboembolickej choroby (TECH)	35
16.2	Profylaxia infekčných komplikácií	36
17	Komplexná podporná liečba	36
17.1	Liečba infekcie u pacientov s mnohopočetným myelómom	36
17.2	Ortopedická liečba veľkých osteolytických ložísk dlhých kostí a patologických fraktúr osového skeletu a dlhých kostí	38
17.3	Rádioterapia	38
17.3.1	Rádioterapia pri mnohopočetnom myelóme	38
17.3.2	Rádioterapia pri solitárnom kostnom plazmocytóme	39
17.4	Bisfosfonáty	39
17.4.1	Informácie o bisfosfonátoch pri mnohopočetnom myelóme	39
17.4.2	Dávkovanie v závislosti na funkcii obličiek	39
17.4.3	Nežiaduce účinky pri liečbe bisfosfonátmi	40
17.4.3.1	Gastrointestinálne nežiaduce účinky	40
17.4.3.2	Syndróm podobný chrípke	40
17.4.3.3	Poškodenie obličiek	40
17.4.3.4	Osteonekróza čeluste	40
17.4.4	Odporúčania pre podávanie bisfosfonátov	41
17.5	Anémia	41
17.5.1	Anémia pri mnohopočetnom myelóme – možnosti liečby	41
17.5.2	Odporúčané indikácie faktorov stimulujúcich erytropoézu v ČR	42
17.5.3	Odporúčanie pre liečbu anémie	42
18	Informovanie pacienta a jeho podpora	42